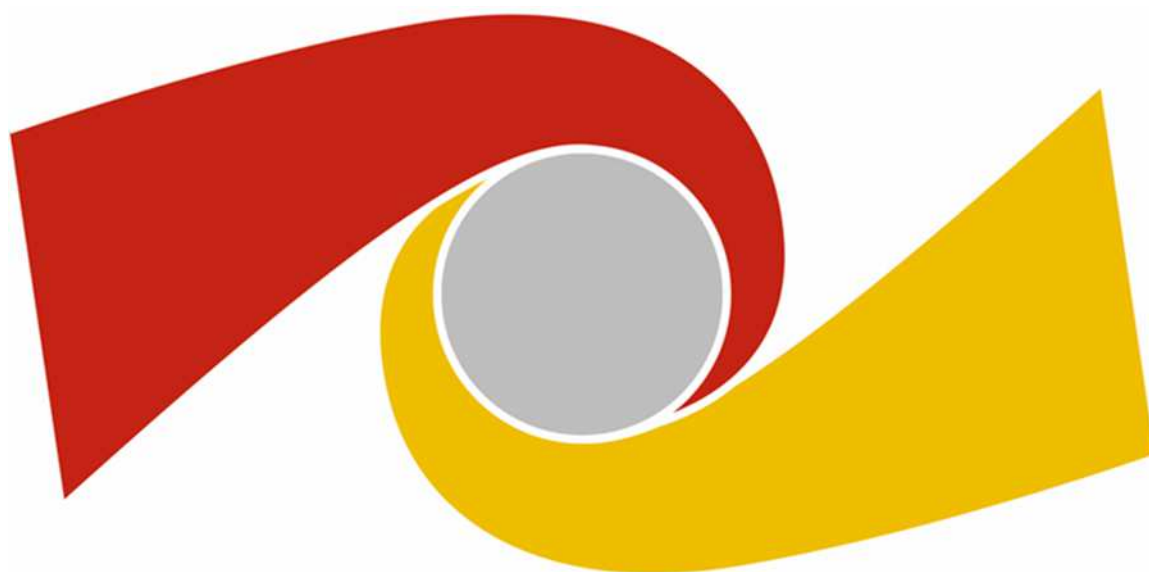

KRIMINALOMSORGSДИРЕКТОРАТЕТ

Årsrapport 2016 for kriminalomsorgen

BERIKTIGET

INNHOLDSFORTEGNELSE

DEL 1 LEDERS BERETNING.....	<u>3</u>
DEL 2 INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG HOVEDTALL.....	<u>7</u>
DEL 3 – ÅRETS RESULTATER OG AKTIVITETER	<u>10</u>
DEL 4 STYRING OG KONTROLL AV VIRKSOMHETEN	<u>27</u>
DEL 5 – VURDERING AV FREMTIDSUTSIKTER	<u>30</u>
DEL 6 – ÅRSREGNSKA3P	<u>31</u>
PRINSIPPNOTE TIL ÅRSREGNSKAPET 2016.....	

DEL 1 LEDERS BERETNING

Innledning

Også i 2016 har kriminalomsorgen levd opp til vår visjon: Aktiv kriminalomsorg – tryggere samfunn. Det har vært stor aktivitet på mange av virksomhetens områder, og vi har hatt få negative hendelser.

Det er gjort et omfattende utredningsarbeid i kriminalomsorgen siden juni 2014 for å forberede en eventuell tonivåmodell, med sammenslåtte enheter uten regioner. I desember 2016 besluttet som kjent Stortinget å forkaste regjeringens forslag. Samtidig ble det besluttet å be regjeringen om å evaluere kriminalomsorgens organisering. KDI gikk inn for en tonivåmodell, med mål om en mer sømløs organisasjon med domfelte i sentrum. Det har vært brede og gode diskusjoner underveis, og det er kommet mange konstruktive forslag til forbedring av etaten. Jeg opplever en uttalt vilje til å se på hvordan vi bedre kan samordne ressursene i fengslene og ved friomsorgskontorene, til beste for den enkelte domfelte. Jeg ønsker å bruke de tankene som er kommet frem i diskusjonene rundt spørsmålet om innføring av en tonivåmodell, til å bringe etaten videre mot målene om en økt grad av sømløshet, likebehandling og kvalitet i straffegjennomføringen.

Overbygningen for det videre utviklingsarbeidet er kriminalomsorgens virksomhetsstrategi – én kriminalomsorg. Det er tre pilarer i utviklingsarbeidet: for det første ønsker jeg å prøve ut et pilotprosjekt med sammenslåtte enheter, der straffegjennomføring i fengsel og i samfunnet inngår i den enkelte enhet. Det andre hovedområdet er digitalisering, og det tredje er å gjennomgå oppgavefordelingen mellom kriminalomsorgens nivåer. Formålet med etatsutviklingen er økt kvalitet og effektivitet – mer og bedre kriminalomsorg for hver krone.

En overordnet vurdering av kriminalomsorgens resultater i 2016

I 2016 ble kriminalomsorgen pålagt et effektiviseringskrav på 33,7 mill kr. Det har vært utfordrende å styre etatens regnskap mot balanse, særlig tatt i betraktning det høye aktivitetsnivået som kriminalomsorgen har holdt. Det er derfor meget gledelig for meg å kunne konstatere at overført beløp er på rundt 68 mill kr.

Samtidig vil jeg fremholde at kriminalomsorgen har klart å løse samfunnsoppdraget på en meget tilfredsstillende måte. Soningskøen ble i praksis avviklet i løpet av 2016, som er et historisk godt resultat etter mange år med omfattende kø. Per 30.12.2016 var det 261 dommer i kø, hvorav 58 gjaldt domfelte som hadde fått innvilget straffegjennomføring med elektronisk kontroll, som ikke var blitt iverksatt. Bøtekøen ble mer enn halvert i løpet av året, til 924 saker per 30.12.2016. Dette resultatet har kriminalomsorgen oppnådd ved å opprettholde et gjennomsnittlig belegg på i overkant av 95 % i fengslene. Det er samtidig viktig å minne om at kriminalomsorgen fortsatt har kapasitetsutfordringer selv om soningskøen er avviklet. Det er bygget opp en kø av søknader om elektronisk kontroll og det er mange domfelte som ikke har møtt til soning som forutsatt. Dette er prioriterte oppgaver i 2017.

Et annet svært gledelig resultat er at det i 2016 er registrert svært få brudd på fristen for overføring av varetektsfengslede fra arrest til fengsel. Det er samtidig bare i noen helt spesielle tilfeller at grunnen til brudd på frister er mangel på ledig fengselsplass. Det er første gang siden frister for overføring fra arrest til fengsel ble etablert at man har hatt en slik situasjon.

En helt sentral årsak til både nedgang i soningskø og oversitting av frister for varetektsinnsatte er etableringen av den ekstra kapasiteten i Norgerhaven fengsel. Driften ved fengselet i Nederland fungerer godt, og en avgjørende faktor for kapasitetssituasjonen har vært at vi har klart å holde et gjennomsnittlig belegg på hele 97,6 %.

Kriminalomsorgen leverer også tilfredsstillende resultater på øvrige viktige innsatsområder. Blant annet er hele 48 125 døgn gjennomført på institusjon i medhold av straffegjennomføringsloven § 12. Dette er et meget godt resultat, som historisk bare overgås av resultatet i 2015. Når det gjelder styringsparameteren *Andel delgjennomføring med elektronisk kontroll*, viser resultatet en positiv tendens, selv om vi ikke når resultatkravet. Kriminalomsorgen oppnår resultatkravet på antall gjennomførte BRIK, noe som er et viktig skritt videre i arbeidet med å legge til rette for en målrettet straffegjennomføring og tilbakeføring.

En positiv utvikling har det også vært for styringsparameteren *Andel døgn med aktivisering*. Meningsfull aktivisering av straffedømte er en vesentlig del av arbeidet med å forebygge ny kriminalitet etter endt straffegjennomføring. Aktivisering kan også bidra til å forebygge vold og trusler under straffegjennomføringen. Kriminalomsorgen oppnår riktignok ikke resultatkravet for styringsparameteren, men har tatt et betydelig steg i riktig retning. Jeg forventer at den positive utviklingen vil fortsette i inneværende år.

Kriminalomsorgen klarte kravet til kapasitetsutnyttelse for elektronisk kontroll som var fastsatt i tildelingsbrevet, og oppnådde et høyere antall effektuerte vedtak om soningsoverføringer enn noe tidligere år. Soningsoverføringene i 2016 frigjorde fengselskapasitet tilsvarende 100 fengselsplasser i ett år.

Den sikkerhetsmessige situasjonen i kriminalomsorgen vurderes som generelt god. Det er få rømminger, brudd og negative hendelser. Kriminalomsorgen arbeider aktivt med å styrke sikkerheten, og det er registrert en økning i antall øvelser på 80 % siden 2014.

De viktigste prioriteringene i 2016

Det er svært gledelig for meg å konstatere at kriminalomsorgen gis mulighet til å gjennomføre en historisk utbygging og fornyelse av kapasitet. Det er gjennom standardiseringsprosjektet for fengselsbygg utviklet en standardisert løsning for en beboelses- og aktivitetsbygg for 96 innsatte med betegnelse Modell 2015.

Kriminalomsorgen har i 2016 iverksatt utbygging på Ullersmo fengsel og Indre Østfold fengsel avdeling Eidsberg med bruk av Modell 2015. Arbeidet med nye bygg ved disse anstaltene er på nåværende tidspunkt i rute, slik at kriminalomsorgen i løpet av første halvår 2017 vil ha nye plasser, med aktivitetstilbud til alle innsatte på plass.

KDI har i samarbeid med region sørvest laget planer og prosjektert utbygging av 300 plasser i Agder etter modell fra utbyggingen i Eidsberg. Jeg håper her på byggestart i 2017. I tillegg har KDI gjennom KVVU for Østlandet utarbeidet forslag til utbygging i region sør og region øst.

Utbyggingen ved Ullersmo og Eidsberg er erstatning for Oslo fengsel avd. A. Det er grunn til å fremheve omstillingsprosessen som har blitt gjennomført ved Oslo, der mange tjenestemenn har fått vedtak om nytt tjenestested ved enten Ullersmo fengsel eller Indre Østfold fengsel Eidsberg avdeling. Her har region og lokal enhet gjort en meget god jobb med omstillingen.

Generelt har det vært stor bygge- og vedlikeholdsaktivitet i kriminalomsorgen i 2016. Det er åpnet 20 nye plasser ved Kongsvinger fengsel, 7 nye plasser ved Bodø fengsel, og den nye ungdomsenheten på Eidsvoll er tatt i bruk.

I tillegg til det omfattende arbeidet med å nå hovedmålene, vil jeg fremheve det arbeidet kriminalomsorgen har gjort med en nasjonal utvidelse av betinget dom med vilkår om narkotikaprogram. Friomsorgskontorene, ND-senter, regionkontorene og KDI har i løpet av kort tid gjennomført opplæringstiltak for blant andre dommere og påtalejurister, bidratt i arbeidet med ny forskrift, og gjennomført nødvendige organisatoriske endringer. Det er svært gledelig at ND nå er etablert som en varig og landsdekkende straffereaksjon.

En strategi for likeverdige soningsforhold for kvinner og menn ble sendt på høring i etaten høsten 2016. Jeg har imidlertid allerede iverksatt tiltak for å bedre kvinners soningsforhold. Telemark fengsel Kragerø avdeling er omdisponert til kvinnefengsel, og høsten 2016 ble det satt i gang et arbeid med å gjøre om en avdeling ved Kongsvinger fengsel til kvinneavdeling. Disse tiltakene er iverksatt for å unngå at kvinner kommer i soningskø, og for i størst mulig grad å unngå at kvinner må sone i samme fengsel som menn.

Videre implementering av kriminalomsorgens arbeidsdriftsstrategi har vært høyt prioritert. KDI mener at dette blant annet vil gi en økt aktivisering av innsatte, og et bedre salgs- og markedsapparat.

Det er også gledelig å registrere at transportprosjektet i kriminalomsorgen bidrar til å frigjøre årsverk i politiet. Jeg ser fram til en ytterligere utvidelse av denne oppgaven.

Noen særlige forhold

I styringsdialogen med Justisdepartementet i 2016 har jeg uttrykt bekymring for utviklingen når det gjelder vold og trusler rettet mot tilsatte i kriminalomsorgen. Det ble mot slutten av 2016 iverksatt et større prosjekt i samarbeid med tjenestemannsorganisasjonene der det vil bli arbeidet med tiltak som kan styrke kvaliteten på tallmaterialet på området, våre analyser av situasjonen, det forebyggende arbeid og arbeidet etter hendelser.

Det er nylig gjennomført en ny rettssak ved Telemark fengsel Skien avdeling. Jeg avventer lagmannsrettens dom, og skal ikke kommentere saken nærmere her, men jeg synes det er grunn til å trekke frem den anerkjennelse som kriminalomsorgen har fått blant annet fra Borgarting lagmannsrett, for den måten kriminalomsorgen la til rette for en gjennomføring av saken på.

Kriminalomsorgen har stort utbytte av et internasjonalt engasjement. Andre land kan ha mye å lære bort for eksempel innenfor forebygging av radikaliserings som kan lede til voldelig ekstremisme.

Jeg opplever partssamarbeidet med tjenestemannsorganisasjoner og vernetjeneste som konstruktivt.

Lillestrøm den 13. februar 2017

A handwritten signature in blue ink that reads "Marianne Vollan". The signature is written in a cursive, flowing style.

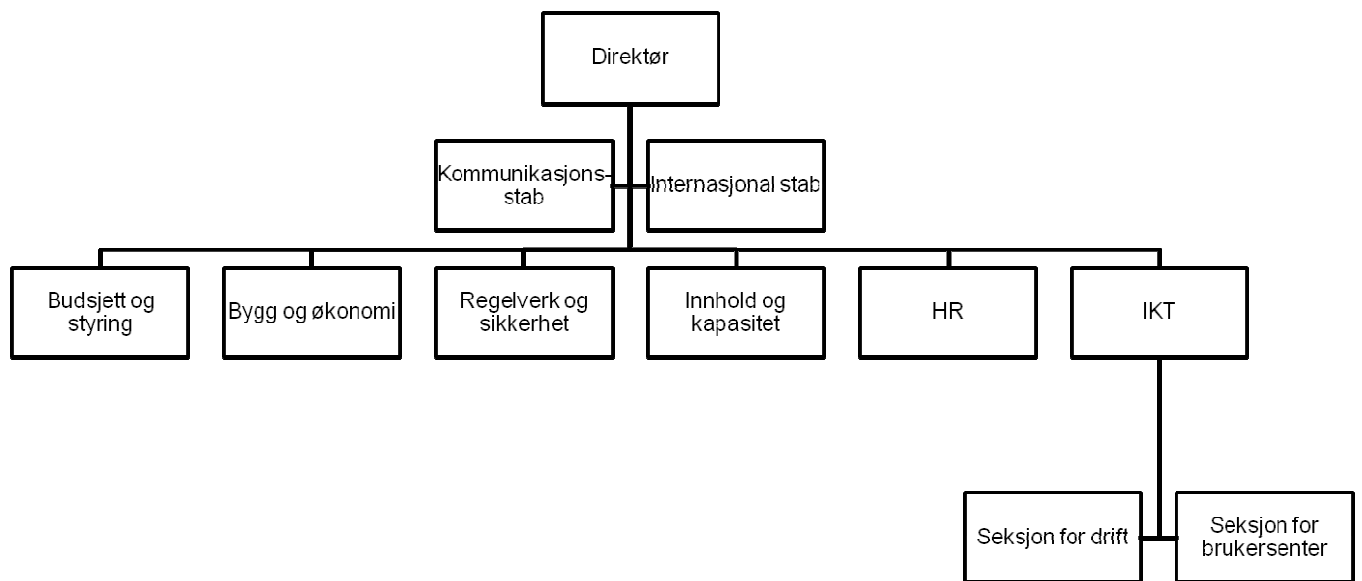
Marianne Vollan
direktør

DEL 2 INTRODUKSJON TIL VIRKSOMHETEN OG HOVEDTALL

Kriminalomsorgsdirektoratet (KDI) ble opprettet i juni 2013. Direktoratet er faglig og administrativt overordnet organ i kriminalomsorgen, og styrer etaten gjennom fem regioner. Kriminalomsorgens utdanningscenter (KRUS) styres også av KDI.

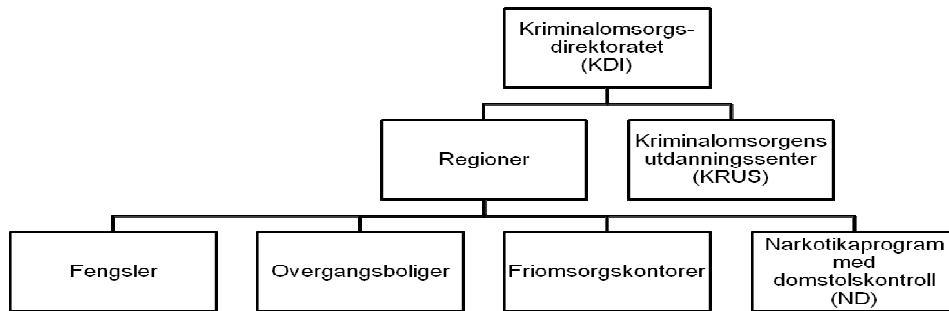
KDI er lokalisert til Lillestrøm, og er organisert i 6 avdelinger og to staber. KDI har 98 ansatte (medregnet ansatte i engasjementer og vikariater), fordelt på 97 årsverk. Ledelsen i direktoratet består av:

- Direktør: Marianne Vollan
- Assisterende direktør og leder for Avdeling for budsjett og styring samt Kommunikasjonsstaben: Jan-Erik Sandlie
- Avdelingsdirektør, Avdeling for bygg og økonomi: Rune Trahaug
- Avdelingsdirektør, HR-avdelingen: Susanne Nor
- Avdelingsdirektør, IKT-avdelingen: Philip Christensen (konstituert)
- Avdelingsdirektør, Avdeling for innhold og kapasitet: Heidi Bottolfs
- Avdelingsdirektør, Avdeling for regelverk og sikkerhet: Tom A. Enger
- Avdelingsdirektør, Internasjonal stab: Kim Ekhaugen

Figur 1: KDIs organisasjonskart

Organisasjonskart for kriminalomsorgen

Oppdatert per 01.01.2016

Figur 2: Kriminalomsorgens organisasjonskart

Kriminalomsorgen er delt inn i fem regioner. Regionkontorene er faglig og administrativt overordnet 45 fengsler og overgangsboliger, 16 friomsorgskontor, og 2 senter for narkotikaprogram med domstolskontroll.

Tabell 1: Utvalgte nøkkeltall fra årsregnskapet 2014-2016:

	2014	2015	2016
Antall årsverk ¹ i kriminalomsorgen	4 597	4 556	4 734
Samlet tildeling post 01-70	4 157 190 000	4 312 725 000	4 623 590 000
Utnyttelsesgrad post 01-29	99,6 %	99,3 %	99,4 %
Driftsutgifter	3 968 546 196	4 098 994 009	4 402 786 229
Lønnsandel av driftsutgifter	67,3 %	67,0 %	67,8 %
Lønnsutgifter per årsverk	580 895	602 508	601 478

1. Tidspunkt for bemanningsoversikt har i 2014 og 2015 vært 1.mars. I 2016 er 1. oktober utgangspunkt for bemanningsoversikt.

DEL 3 ÅRETS AKTIVITETER OG RESULTATER

Ressursrammer og ressursbruk i 2016

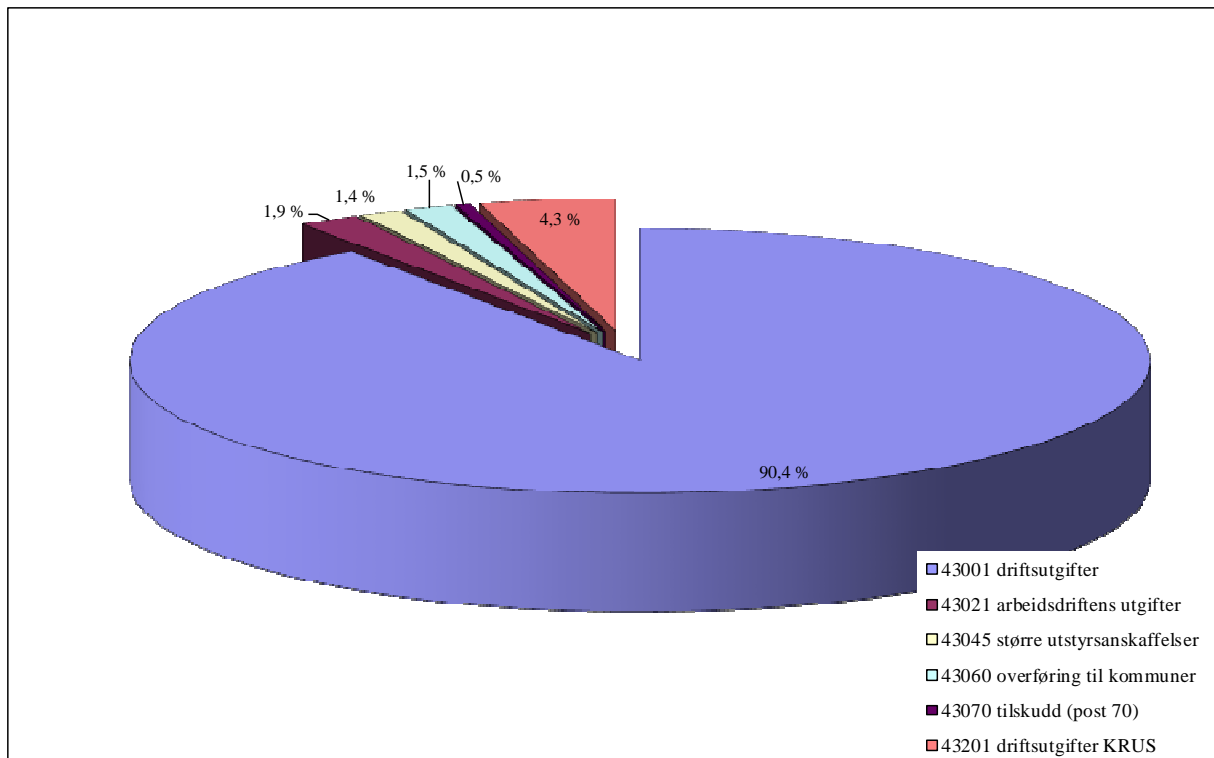
I det følgende presenterer vi informasjon om kriminalomsorgens ressursramme og ressursbruk i 2016 og kommenterer noen nøkkeltall fra årsregnskapet som ble presentert i del 2.

Bevilgning etter post/ Tildeling på programkategori 06.30 Kriminalomsorg

Kriminalomsorgens samlede tildeling (post 01-70) utgjorde 4 623 590 000 kr i 2016. I tillegg kommer mottatte og avgitte belastningsfullmakter som påvirket kriminalomsorgens totale disponible ramme i 2016.

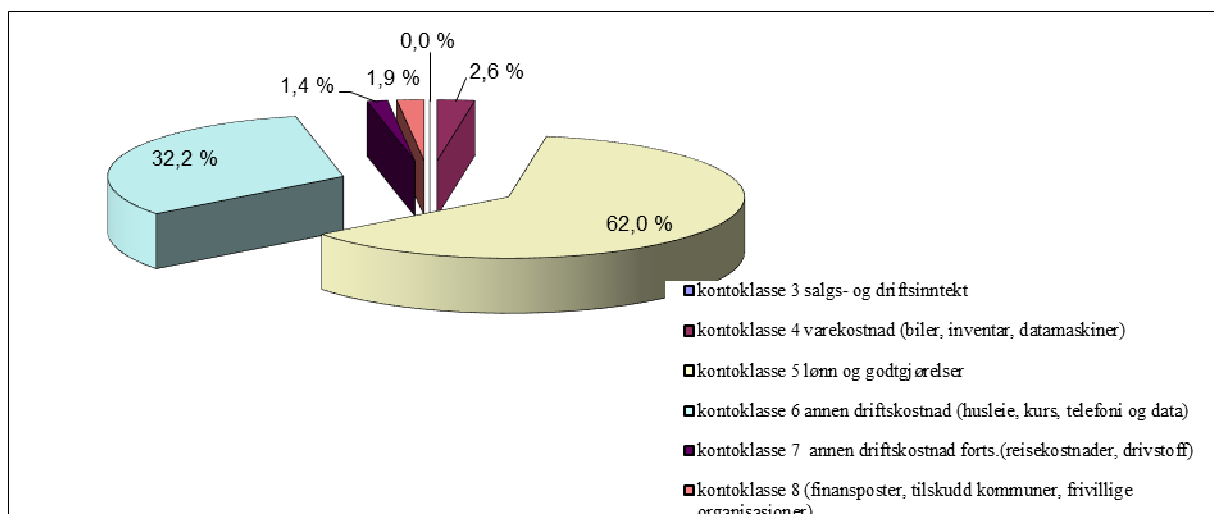
Figur 3 viser samlet tildeling etter post i 2016 på programkategori 06.30 kriminalomsorg. 90,4 % av den totale bevilgningen til kriminalomsorgen går til post 01 ordinære driftsutgifter, 4,3 % tildeles Kriminalomsorgens høyskole og utdanningssenter (KRUS), arbeidsdriftens utgjør 1,9 %, post 60 overføringer til kommuner (forvaringsdømte) utgjør 1,5 % mens post 70 tilskudd frivillige organisasjoner utgjør 0,5 % og post 45 større utstyranskaffelser utgjør 1,4 %. Det vises for øvrig til Ledelseskomentaren i del 6 Årsregnskapet for nærmere forklaring av vesentlige forhold ved kriminalomsorgens regnskap.

Kapittel og post	Beløp	Andel i prosent
43001 driftsutgifter	4 181 704 000	90,44 %
43021 arbeidsdriftens utgifter	88 561 000	1,92 %
43045 større utstyranskaffelser	62 775 000	1,36 %
43060 overføring til kommuner	69 800 000	1,51 %
43070 tilskudd (post 70)	22 472 000	0,49 %
43201 driftsutgifter KRUS	198 278 000	4,29 %
sum	4 623 590 000	100,00 %

Figur 3: Samlet tildeling pr. post

Figur 4 viser fordelingen etter artskonto i bevilningsregnskapet. Lønn og sosiale utgifter utgjorde 62,0 % av driftsutgiftene i 2016, mens andre utbetalinger til drift (husleie, utgifter til drift og vedlikehold av lokaler, energi, konsulentbruk mm) utgjorde 32,2 %. 1,4 % ble brukt til reiser, drivstoff med mer mens 2,6 % ble utbetalt til investeringer (maskiner og transportmidler, beredskapsanskaffelser mm)

Figur 4: Driftsutgifter etter kontoklasse

Resultater og måloppnåelse

Målsettingen om å styrke forebyggingen av kriminalitet

Andel fengselsdøgn med aktivitet

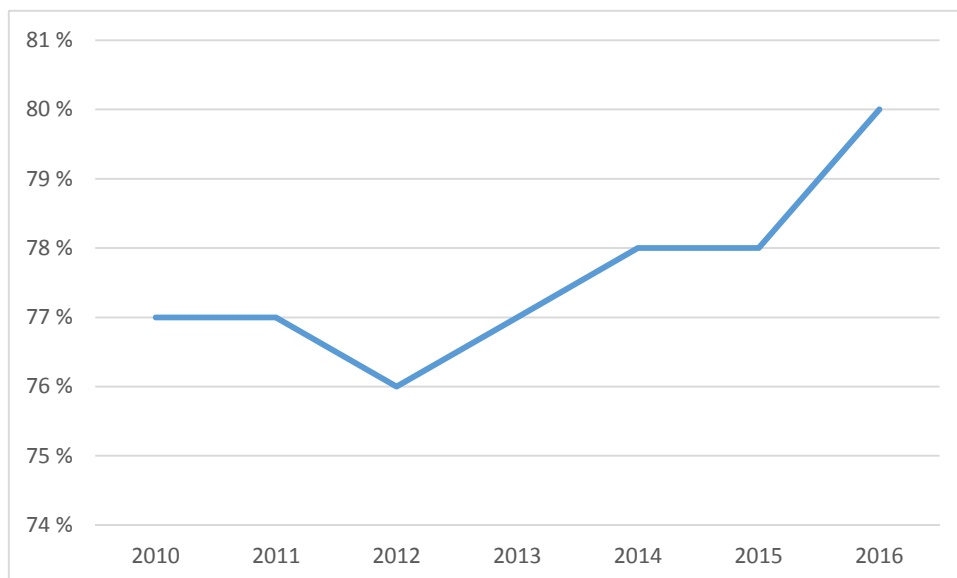
Resultatkrav	Resultat
85 %	80 %

Det er en helt sentral målsetting at flere innsatte skal få et aktivitetstilbud som i størst mulig grad kan forebygge tilbakefall til kriminalitet. Aktivisering er også viktig for å forebygge vold, trusler og andre uønskede hendelser. Styringsparameteren omfatter aktivisering i arbeidsdrift, skole og programvirksomhet, som er tiltak som retter seg direkte mot noen av de mest sentrale kriminogene faktorene.

Kriminalomsorgen oppnår ikke det fastsatte resultatkravet, som var et ambisiøst krav. Kriminalomsorgen har imidlertid lagt ned et omfattende arbeid for å påvirke måloppnåelsen innenfor gjeldende rammer, og KDI finner det derfor gledelig å kunne konstatere at kriminalomsorgen i 2016 har forbedret resultatet med to prosentpoeng.

Det er satt i verk en rekke tiltak, som vil gi effekt i tiden fremover. Mange av tiltakene som er satt i verk, er initiert i kriminalomsorgens arbeidsdriftsstrategi. Det gjenstår ennå to år av strategiperioden, og flere tiltak i strategien skal implementeres.

Det vil også ha vesentlig betydning for måloppnåelsen at Oslo fengsel avd. B legges ned i inneværende år, og erstattes med fengselsplasser i Ullersmo fengsel og Indre Østfold fengsel avdeling Eidsberg som bygges som den nyutviklede "Modell 2015", som inneholder aktiviseringsmulighet for samtlige innsatte. KDI finner derfor grunn til å forvente en bedre måloppnåelse i 2017.

Figur 5 gir en oversikt over utviklingen av graden av aktivisering av innsatte de siste årene.

Arbeidsdriftsstrategien

Oppfølging av *Strategi for utvikling av kriminalomsorgens arbeidsdrift 2015-2018* har vært et viktig arbeid i 2016. En målsetting for arbeidsdriftsstrategien er å oppnå en andel fengselsdøgn med aktivitet på 90 %. Mange av tiltakene i strategien er satt i verk, og har bidratt til en økt aktivisering av innsatte.

KDI har i samarbeid med en koordineringsgruppe som følger opp strategien, arrangert samling for alle landets ledere for arbeidsdrift og annen aktivitet, og flere samlinger med fengsler som har mange innsatte som er utelukket fra fellesskapet. Alle fengsler har laget egne lokale planer for å øke arbeidsdrift og annen aktivitet, og disse planene har blitt fulgt opp av KDI i regionale samlinger.

Et annet prioritert område har vært samarbeidet med skolen om kompetanseutvikling i lærebedrifter, og en utvikling av ordningen med praksisattester.

Prosjektet *Delt arbeidsdag 2016-2018* er godt i gang ved alle de fem pilotfengslene (Hedmark fengsel avd. Hamar, samt Ålesund, Stavanger, Bodø og Sem fengsler). I dette prosjektet prøver pilotfengslene ut en modell der innsatte halve dagen er aktivisert med arbeid og opplæring, og halve dagen er aktivisert med trening, samtaler mv. Foreløpige resultater viser at fire av fem fengsler har hatt en betydelig økning i antall døgn med aktivitet.

Andel fengselsdøgn med program, arbeid og/eller skole

Arbeid	76 %
Skole	19 %
Program	0,6 %

Fordelingen er beregnet ut fra totalt antall døgn med aktivisering. En mindre andel døgn med aktivisering er ikke medregnet; dette gjelder i hovedsak fritidsaktiviteter.

Vi finner grunn til å poengtere at fordelingen er basert på et uttrekk fra Kompis reskontro, som er et dataprogram som ble utviklet med sikte på å beregne dagpenger for innsatte og ikke statistiske formål. Det er derfor noe unøyaktighet og usikkerhet ved tallene. Det nevnes at KDI har satt i gang et arbeid med dagsmålinger av aktivitet for å fremskaffe bedre styringsinformasjon. ²

Antall kartlegginger med BRIK

Resultatkrav	Resultat
500 kartlegginger	1155 kartlegginger

Kartlegginger av domfelte og innsattes behov og ressurser er en forutsetning for at kriminalomsorgen skal kunne gi et målrettet tilbud, med sikte på å forebygge tilbakefall til kriminalitet. KDI er derfor meget tilfreds med at kriminalomsorgen i 2016 har gjennomført 1155 kartlegginger. Dette resultatet må ses i lys av at 2016 var det første året BRIK var i bruk ved samtlige enheter.

Det pågår et løpende arbeid med å videreutvikle BRIK. Nylig ble en engelskspråklig versjon gjort tilgjengelig. Videre er det utviklet en funksjon som gjør det mulig å ta ut statistikk. Det er satt i gang et utviklingsarbeid for å kunne bruke deler av BRIK også ved endt straffegjennomføring eller løslatelse fra fengsel. Gjennom dette utviklingsarbeidet vil kriminalomsorgen kunne måle hvorvidt domfelters motivasjon, relevante levekårsproblemer og andre forhold har blitt endret under straffegjennomføringen.

Andel delgjennomføring EK

Resultatkrav	Resultat
25 %	20 %

Delgjennomføring med elektronisk kontroll gir både sikkerhetsmessig og kvalitetsmessig en meget god utslusing fra fengsel og tilbake til samfunnet. Departementet har fastsatt et målkrav om en andel på 25 % delgjennomføring (målt ut fra 90 % kapasitetsutnyttelse av EK-plassene).

² Fylkesmannen i Hordaland har gjennomført egne dagsmålinger, som viser at ca halvparten av de innsatte i større eller mindre grad får opplæring i regi av skolen. Data fra disse målingene er imidlertid ikke sammenlignbare med uttrekket fra Kompis reskontro.

Andel delgjennomføringer var i 2016 på 20 %, dette innebærer en bedring av resultatet fra 2015 hvor andelen var på 18 % og på 17 % i 2014. Antall innsatte som har blitt overført til delgjennomføring var i 2016 på 385, en økning fra 358 i 2015, og 270 i 2014. Det er positivt at antallet overføringer fra fengsel til EK delgjennomføring øker, og at den gode innsatsen og tiltakene gjennom året fører til flere delgjennomføringssaker.

KDI er fremdeles ikke tilfreds med resultatet, og mener det er et potensial for å øke bruken av delgjennomføring ytterligere. I tillegg til å videreføre de etablerte tiltakene, jobbes det derfor for å forbedre saksbehandlingsrutinene i fengslene for å sørge for at flere domfelte søker om delgjennomføring og at prosessen videre er rask og smidig.

Det er svært viktig at kriminalomsorgen legger til rette for et godt planlagt progresjonsløp, hvor delgjennomføring kan være et hensiktsmessig utslusingstiltak. KDI arbeider med en revisjon av retningslinjer om prøveløslatelse der det blant annet legges opp til at delgjennomføring alltid skal vurderes i saker der prøveløslatelse nektes. Slik vil blant annet delgjennomføring naturlig inngå i en helhetlig vurdering av progresjonsløpet. KDI vil også justere retningslinjene for EK, herunder delgjennomføring, i tråd med varslede endringer i forskrift. Disse justeringene kan gjøre delgjennomføring til et mer fleksibelt og hensiktsmessig utslusingstiltak for flere innsatte.

Identifisering av domfelte i målgruppen for delgjennomføring er viktig for å sikre at så mange som mulig søker om dette. Fengslene må sørge for dette gjennom god informasjon til innsatte. Det er utviklet et system der innsatte skal gjennomføre en formalisert utslusningsamtale som dokumenteres i Kompis. Her kartlegges in hvilken grad de innsatte er motivert og ønsker å søke om EK, § 12 eller hjemmesoning uten fotlenke. Målkravet fra KDI til regionene for 2016 var på 1600 samtaler, og det ble dokumentert gjennomføring av totalt 2213 samtaler. KDI er fornøyd med dette resultatet, som er en indikator på at enhetene jobber aktivt med å informere sine innsatte om ulike former for straffegjennomføring i samfunnet, herunder delgjennomføring.

I 2017 vil KDI gjennomføre endring i rapporteringskravene til regionene, som i større grad ansvarliggjør fengslene for å legge til rette for en økt andel delgjennomføring. Vi forventer at dette tiltaket vil bidra til et bedre resultat i inneværende år.

KDI vil følge utvikling tett også i 2017 og ha dialog med regionene for å sikre at andelen delgjennomføringer fortsetter å øke.

Status for oppfølging av rapport om likeverdige soningsforhold for menn og kvinner

KDI har utarbeidet utkast til en strategi, som har vært ute på ekstern høring, samt en intern høring i etaten. Her foreslås en rekke tiltak, som tar sikte på å bedre forholdene for kvinner under straffegjennomføring og i varetekt.

Enkelte tiltak er allerede gjennomført. For å unngå at kvinnelige domfelte kommer i soningskø, er Telemark fengsel Kragerø avdeling omgjort til kvinneavdeling. For å imøtekomme Sivilombudsmannens kritikk av soningsforholdene for kvinner ved Drammen fengsel, der kvinnene var innsatt på samme avdeling som menn, er Kongsvinger fengsel avd. G omgjort fra mannsavdeling til kvinneavdeling. KDI har dessuten mot slutten av 2016

innledet arbeidet med å gjøre om Arendal fengsel Evje Avdeling til kvinnefengsel, med ti nye lukkede plasser.

Arbeidet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme

Kriminalomsorgen har opprettet et eget prosjekt som jobber med tiltak mot radikaliserings og voldelig ekstremisme i kriminalomsorgen. Arbeidet ledes fra KDI, med en partssammensatt styringsgruppe.

Det er i 2016 utpekt 11 ansatte på regionalt og lokalt nivå som har fått opplæring og som er tillagt oppgaver som koordinatorene for tiltak rettet mot radikaliserings og voldelig ekstremisme. Oppgavene er knyttet til risikovurderinger, informasjonshåndtering, opplæring og veiledning av ansatte. Det er også etablert et system med lokale kontaktpersoner og rutiner for rapportering.

Beredskapsplanverk på regionalt og lokalt nivå er gjennomgått og det er utarbeidet en håndbok for ansatte i kriminalomsorgen er utarbeidet.

I henhold til regjeringens handlingsplan mot radikaliserings og voldelig ekstremisme er kriminalomsorgens mentorprosjekt igangsatt. Prosjektet ble iverksatt i region øst og det er rekruttert syv mentorer i prosjektet. KDI mener behovet for mentorer vil øke i 2017. Det synes som om prosjektet fungerer tilfredsstillende på alle plan.

Voldelig ekstremisme fremstår som en økende utfordring i europeisk sammenheng. KDI har derfor prioritert deltakelse i relevante internasjonale fora for å trekke veksler på andre lands erfaringer.

Antall døgn etter straffegjennomføringsloven § 12

I 2016 ble 48 125 døgn med fengselsstraff gjennomført i medhold av straffegjennomføringsloven § 12 med heldøgnsopphold i institusjon. Dette utgjør 94 % av måltallet på 51 056 døgn. Måltallet ble fastsatt ut fra resultatet i 2015, som er det høyeste antallet døgn gjennomført i medhold av § 12 noen gang.

KDI følger utviklingen når det gjelder bruken av § 12 svært tett. Dette innebærer blant annet en ukentlig statusrapport fra KDI til regionene.

KDI mener at resultatet er tilfredsstillende.

Bruken av tvangsmidler

Tabellen i vedlegg 1 viser utviklingen i bruken av tvangsmidler de siste årene.

Det er spesielt bruken av sikkerhetsseng som har hatt en markant økning fra 2015 til 2016. Det meste av denne økningen har kommet ved enkelte anstalter. KDI vil følge utviklingen nøye i 2017.

Bruken av isolasjon/utelukkelse fra fellesskap

KDI har utarbeidet en utfyllende rapport om bruk av isolasjon og utestengelse fra fellesskap. Rapporten er basert på gjennomførte dagsmålinger og uttrekk fra Kompis. Rapporten følger som vedlegg 2.

Antallet innsatte med mindre enn to timer fellesskap ligger stabilt på rundt 200 innsatte. Den viktigste begrunnelsen for utelukkelsene er domstolsbesluttede varetektsrestriksjoner. Adgangen til å regulere omfanget av denne typen utelukkelse ligger således utenfor kriminalomsorgens rammer. Antall timer utelukkelse er gått ned med 52 320 timer. Det er meget positivt.

Etablering av et landsdekkende tilbud om Narkotikaprogram med domstolskontroll

Kriminalomsorgen har i 2016 etablert Narkotikaprogram med domstolskontroll som en varig og landsdekkende straffereaksjon. Alle friomsorgskontorene er godt i gang med personundersøkelser, og har mottatt dommer som skal iverksettes. Det er utpekt ND-ansvarlige ved alle friomsorgskontorene, og videre er det utpekt jurister som skal iretteføre saker vedrørende ND. ND-senterne i Oslo og Bergen skal fungere som kompetansesenter for friomsorgskontorene.

Helsedirektoratet har tildelt kommunene Bergen, Oslo, Stavanger, Trondheim og Tromsø midler til kommunale stillinger. Når det gjelder opplæringstilbud for domfelte er tilbudet på plass i mange fylker, og arbeidet pågår med å etablere samarbeidsordninger i de fylkene som gjenstår.

KDI har gjennomført en utstrakt informasjonsvirksomhet innen påtalemyndigheten, gjennom deltakelse på påtalemøter. Videre er det gjennomført informasjonsvirksomhet overfor domstolene over hele landet, som har omfattet opplæring i saksgang for de domstolene som er utpekt til å følge opp sakene. Det er lagt ut omfattende informasjon på både politiets og domstolenes intranettsider.

Tabell 2: Oversikt over saker om ND

Region	Antall anmodninger om PU mottatt	Egnet	Ikke egnet/returnert	Antall dommer iverksatt
Øst	88 - hvorav 60 ved ND-senteret	34 - hvorav 19 ved ND-senteret	38 - hvorav 31 ved ND-senteret	16 - hvorav 12 ved ND-senteret
Sør	18	8	2	-
Sørvest	53	14	14	3
Vest	27 - hvorav 22 ved ND-senteret	11 - hvorav 9 ved ND-senteret	12 - hvorav 11 ved ND-senteret	9 - hvorav 7 ved ND-senteret
Nord	27	7	5	4

KDI mener at antallet rekvirerte personundersøkelser og dommer er som forventet. Det forventes en økning i 2017.

Generelt om forvaltningssamarbeid, herunder samarbeidet med NAV

Kriminalomsorgen er avhengig av et nært samarbeid med andre etater for å kunne gi innsatte og domfelte et innhold i straffegjennomføringen som kan bidra til å forebygge tilbakefall til kriminalitet. Samarbeidet med helsetjenesten og skolen, som er omtalt under andre punkter i rapporten, er av særlig viktighet for kriminalomsorgens måloppnåelse. Men også samarbeidet med andre etater er av vesentlig betydning. Generelt vil KDI fremholde at samarbeidet fungerer godt.

KDI har i samarbeid med Arbeids- og velferdsdirektoratet, Helsedirektoratet og Fylkesmannen i Hordaland arrangert en nasjonal konferanse om tverrfaglig samarbeid og tilbakeføring av innsatte.

KDI samarbeider tett med Barne- ungdoms- og familiedirektoratet, og det avholdes jevnlig møter. I 2015 ble det utarbeidet et felles rundskriv om informasjonsutveksling, og arbeidet med opplæring og implementering har fortsatt i 2016.

KDI har et tett samarbeid med Arbeids- og velferdsdirektoratet. Når det gjelder antall NAV-veiledere i fengslene, var det totalt 19 årsverk NAV-veiledere i alle landets fengsler ved utgangen av 2016. Dette er en nedgang fra 21,5 rapporterte årsverk i 2015. I tillegg melder noen av fengslene at de har tilgang på NAV-veileder ved behov. I alt 10 fengsler er nå uten NAV-veileder.

Det kan også nevnes at flere fengsler samarbeider med et museum for å gi innsatte et kulturtilbud. Alle fengsler med 25 plasser eller mer har et fullverdig kommunalt bibliotek. Kriminalomsorgen samarbeider også med Nasjonalbiblioteket. KDI deltar jevnlig på møter i Fagutvalget for fengselsprestene.

Tilrettelegging for økt tjenesteyting i fengslene – psykisk helsevern/rusproblemer

KDI har sammen med Helsedirektoratet i 2016 ferdigstilt en rapport til JD og HOD om «Oppfølging av innsatte med psykiske lidelser og/eller rusmiddelproblemer». Behovet for et bedre poliklinisk tilbud og en egen områdefunksjon for psykisk helsevern og rus i fengsel, følges videre opp av Helsedirektoratet og Kompetansesentrene for sikkerhetsfengsels- og rettspsykiatri.

Kriminalomsorgen har i samarbeid med Helsedirektoratet iverksatt en nasjonal opplæring og implementering av en tiltakspakke for å forebygge overdosedødsfall ved endt straffegjennomføring. En pilot er i 2016 gjennomført med gode tilbakemeldinger ved Hedmark fengsel avdeling Bruvoll, Bergen fengsel og Trondheim fengsel.

I 2016 fikk totalt 369 innsatte et tilbud om rehabilitering og behandling for sitt rusproblem i en av de 13 rusmestringsenhetene og to Stifinnerenhetene, som til sammen har 134 plasser. Det var 618 søkere til rusmestringsenhetene, og særlig rusmestringsenheter i fengsler med lavere sikkerhetsnivå hadde mange søkere. 320 innsatte fikk opphold i en rusmestringsenhet

og det var 54 brudd i 2016. Det var 84 søkere til Stifinnerenhetene, 49 innsatte fikk tilbud og 14 brøt opplegget i 2016.

En faglig veileder for de 13 rusmestringsenhetene er ferdigstilt av KDI i samarbeid med Helsedirektoratet i 2016.

Tolketjenester

Kriminalomsorgen ønsker å utvide bruken av såkalt skjermtolk. Det er i 2016 iverksatt pilotering av bruk av skjermtolk ved to fengsler. Videre har KDI utarbeidet et utkast til retningslinjer for kriminalomsorgens bruk av tolketjenester. Retningslinjene vil etter planen tre i kraft i løpet av første halvår av 2017.

Nasjonal strategi for boligsosialt arbeid

Kriminalomsorgens arbeid på dette området i 2016, har fulgt to hovedløp. For det første har kriminalomsorgen gitt et omfattende bidrag til arbeidet med den digitale boligveiviseren, som ble ferdigstilt i november 2016. Vi forventer at denne vil være et vesentlig bidrag til et målrettet og effektivt boligsosialt arbeid. For det andre har KDI bidratt med resurser i arbeidet med å fremskaffe bedre styringsinformasjon på dette området. KDI deltar nå i arbeidet med en ny tiltaksplan.

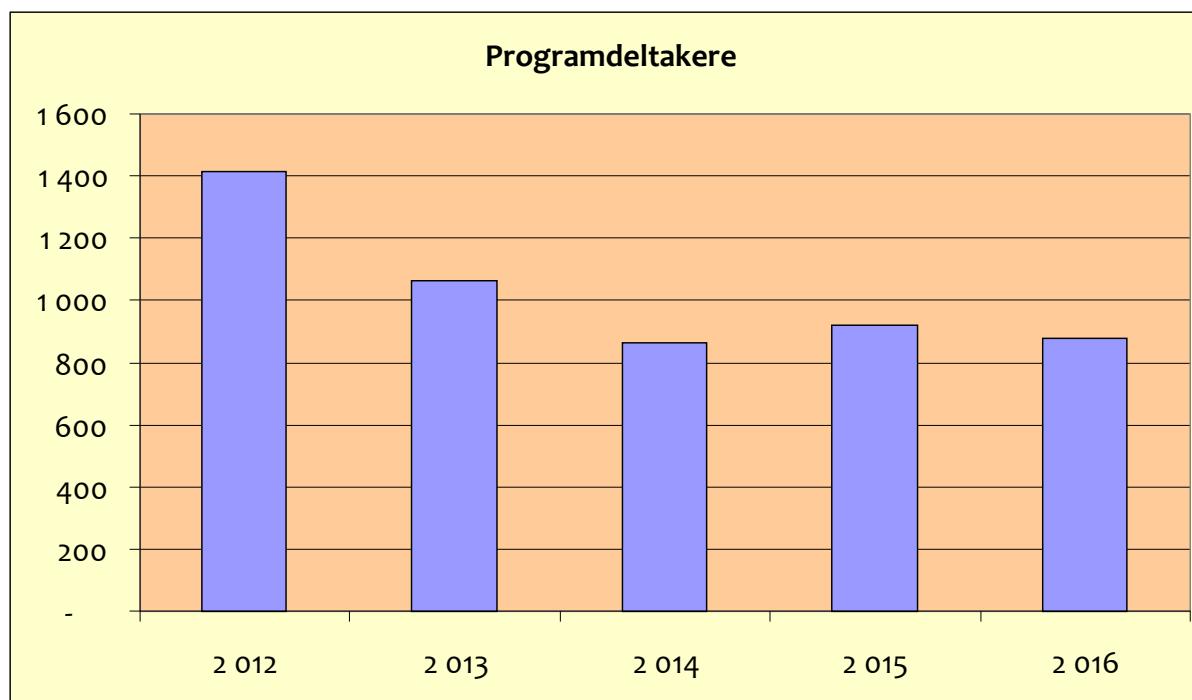
Arbeidet med gjenopprettende prosess

KDI har utarbeidet et utkast til retningslinjer for gjenopprettende prosess, samt en informasjonsbrosjyre. Arbeidsgruppen har bestått av representanter fra Sekretariatet for konfliktrådene, tilbakeføringskoordinator fra Verdal fengsel og KDI.

Programvirksomhet

Programvirksomheten inngår i det tilbudet som gis innsatte og domfelte under straffegjennomføringen, med sikte på å forebygge tilbakefall til kriminalitet. I 2016 ble det totalt gjennomført 224 programmer med i alt 880 deltakere. Dette er en mindre nedgang i antallet deltakere fra 2015 med 6 %. Programmene med flest deltakere var Trafikk og rus, Alternativ til vold, Sinnemestring Brøset, Sinnemestring KRUS og VINN, motivasjonsprogram for kvinner.

Det er i 2016 utviklet og tatt i bruk en ny ordning for kvalitetssikring av programvirksomheten.

Figur 6: Deltakere i programvirksomhet

Kompetanse og forskning

Arbeidet med å forebygge tilbakefall til kriminalitet er forskningsbasert, og avhengig av at alle nivåer i organisasjonen har nødvendig kompetanse. KRUS er således en viktig bidragsyter til kriminalomsorgens måloppnåelse på dette området. I 2016 har KRUS gjennomført 60 kurs med hele 2228 deltakere. KRUS har også vært en aktiv og synlig deltaker i forskningsmiljøet, med 5 artikler publisert i anerkjente bøker/tidsskrifter, og 21 innlegg på konferanser i inn- og utland.

I tillegg til dette har KDI sammen med KRUS arrangert flere nasjonale konferanser for å fremme fagutvikling og erfaringsutveksling på sentrale områder som straffegjennomføring med elektronisk kontroll, aktivisering av innsatte, HMS, om unge voksne lovbrøyttere i kriminalomsorgen (i samarbeid med The Confederation of European Probation – CEP), og psykiske lidelser hos innsatte og domfelte.

Oppfølging av funn i Statistisk sentralbyrås levekårsundersøkelse blant innsatte

I 2014 gjennomførte SSB på oppdrag av Justis- og beredskapsdepartementet en levekårsundersøkelse blant innsatte i norske fengsler. Det viste seg at mange innsatte har hatt en dårlig oppvekst, dårlig fysisk og psykisk helse, mangler bolig, ha gjeldsproblemer, rusproblemer, manglende utdanning mv.

Som det er redegjort for foran, koordinerer kriminalomsorgen et bredt spekter av tiltak, som retter seg direkte mot disse levekårsproblemene, som også er utløsende årsaker til kriminalitet. Kriminalomsorgen forestår kartlegging av innsattes tjenestebehov ved hjelp av blant annet BRIK, og gjennom kontaktbetjentarbeidet og tilrettelegging for import av tjenester fra velferdsdirektorater sørger kriminalomsorgen for at innsatte får nødvendig helsehjelp,

bistand til å få egnet bolig ved løslatelse, bistand til gjeldsordning, og utdanning og/eller arbeidstrening. Et stort antall innsatte får hjelp med rusproblematikk i rusmestringsenheter i fengslene eller i behandlingsinstitusjoner under straffegjennomføringen. Det vises til nærmere beskrivelser av prioriteringer og tiltak under øvrige rapporteringspunkter.

Oppfølging av tiltaksplanen for god og likeverdig straffegjennomføring for samiske innsatte og domfelte

Det er Kriminalomsorgen region nord og KRUS som har hatt ansvar for å følge opp tiltaksplanen.

Kriminalomsorgen region nord arrangerte i 2016 en nettverkskonferanse i samarbeid med Konfliktrådssekretariatet, med hovedvekt på gjenopprettende prosess. Tromsø fengsel og Vadsø fengsel har i 2016 satset på utvikling av aktiviteter i skole og arbeidsdrift, med henblikk på samiske håndverks- og mattradisjoner. Disse prosjektene bidrar til å spre kunnskaper om samisk språk og tradisjoner både til innsatte og ansatte. Det er innledet et samarbeid med lokalt næringsliv og Vadsø videregående skole, og det er planlagt å hente kompetanse fra Varanger samiske museum og andre kompetansemiljø.

KRUS arbeider aktivt med å nå målsettingen om å rekruttere samisktalende aspiranter. I 2016 ble det tatt opp to aspiranter med samisk språkbakgrunn.

Målsettingen om en mer effektiv straffesakskjede

Kapasitetsutnyttelse for elektronisk kontroll

Samlet kapasitetsutnyttelsen på EK var i 2016 på 93 %. Dette er en liten nedgang fra 2015 med 94 %, men en meget god økning fra 2014 med 77 %. Målkravet fra departementet er på 90 %.

Kriminalomsorgen har i løpet av året jobbet jevnt og godt med EK i alle ledd, og KDI er fornøyd med resultatet.

Det er en utfordring at tre regioner ikke har tilstrekkelig med kapasitet til å imøtekomme etterspørselen. Til tross for meget høy kapasitetsutnyttelse bygger det seg opp kø på både saksbehandling og iverksettelse. Per 31.12.2016 var antall saker under behandling eller i kø på totalt 1185 saker på landsbasis. Tilsvarende tall for 2015 var på 1178 saker. Det er også en krevende situasjon for friomsorgskontorene som har opptil 113 % belegg og samtidig økende kø, og utfordrer muligheten for et godt kriminalomsorgsfaglig tilbud med et godt arbeidsmiljø for tilsatte. KDI ser derfor frem til en økning i EK-kapasiteten i 2017, som vil redusere kø og behandlingstid, samt krevende arbeidsmengde.

Saksbehandlingstid i soningsoverførings saker

KDI er meget tilfreds med at det i 2016 ble overført flere innsatte enn noen gang tidligere til straffegjennomføring i hjemlandet. I 2016 ble det gjennomført 65 soningsoverføringer. Utviklingen viser:

2013: 46
2014: 31
2015: 63
2016: 65

Ved å kalkulerer tiden fra dato for effektivert soningsoverføring og dato for 2/3-tid finner vi at det tilsvarer 36 823 sparte fengselsdøgn per 31.12.2016, noe som gir et gjennomsnitt på 567 døgn. Dette tilsvarer 100 plasser med 100 % belegg i ett år.

Når det gjelder målsettinger i forhold til saksbehandlingstid varierer resultatene for 2016 noe.

a) Innsendelse fra fengsel til KDI innen 10 dager

Av totalt 158 saker om soningsoverføring som er oversendt fra fengslene til KDI i 2016, er 144 oversendt innen fristen på 10 dager. Dette utgjør et resultat på 91 %. Resultatet er en forbedring av resultatet for 2015 totalt, som var på 85 %.

b) Igangsetting innen 10 dager

Av totalt 170 saker per 31.12.2016 er 165 saker målbare. Av disse 165 sakene ble saken igangsatt innen 10 dager etter mottak i 149 av sakene, dette utgjør et resultat på 90 prosent.

c) Saksbehandlingstid fra mottatt aksept fra mottakerlandet.

Resultatkravet er her å opprettholde resultater fra 2015. Per 31.12.2016 var gjennomsnittlig saksbehandlingstid fra aksept mottatt fra mottakerlandet og til vedtak fattet av KDI i totalt 68 saker på 11 dager. Det har vært en nedgang i måloppnåelsen sammenlignet 2015. En gjennomgang av sakene viser at dette skyldes helt spesielle forhold i 10 av sakene. I de øvrige sakene var saksbehandlingstiden på samme nivå som i 2015.

Samarbeidet med viktige samarbeidspartnere/etater går godt, og det jobbes kontinuerlig med å effektivisere saksbehandlingen og å kutte ned på saksbehandlingstiden.

Redegjørelse for bygge- og vedlikeholdsprosjekter

2016 har vært et år med omfattende byggevirksomhet i kriminalomsorgen. Ungdomsenhet øst ble tatt i bruk våren 2016 mens 20 nye fengselsplasser ved Kongsvinger fengsel ble tatt i bruk høsten 2016. Videre ble det i 2016 gjennomført relativt omfattende vedlikehold ved fengslene. Statsbygg har innenfor ordinær ramme for 2016 prioritert vedlikehold i fengslene med om lag 91 mill. kroner, i tillegg til de 115 mill. kronene som ble øremerket ekstraordinært vedlikehold ved fengslene i statsbudsjettet for 2016.

To større byggeprosjekter ble igangsatt ved Ullersmo fengsel og Indre Østfold fengsel, avdeling Eidsberg:

- Ved Ullersmo fengsel bygges nytt forlegningsbygg (Modell 2015) med 96 nye plasser, nytt besøks- og mottaksbygg med ny sentralvakt. Videre foretas også ombygging av eksisterende portvakt, garderøber, kantine, administrasjon mv.
- Ved Indre Østfold fengsel bygges nytt forlegningsbygg (Modell 2015), nytt portbygg med portvakt, sentralvakt, administrasjon, garderøber og ny varmesentral. Videre foretas ombygging av lokaler til besøksavdeling og særavdeling i eksisterende bygg. Det bygges også ny perimetersikring rundt hele eiendommen. Eidsberg vil etter utvidelsen få en ordinær kapasitet på 102 plasser.
- Nye plasser ved Ullersmo og Eidsberg skal etter planen tas i bruk i juni 2017 og skal da erstatte Oslo fengsel avdeling A. Å avvikle avdeling A og overføre plasser og personell til Ullersmo og Eidsberg har vært og er en krevende prosess som Region øst og fengslene i samarbeid med tjenestemannsorganisasjonene slik KDI vurderer det har håndtert på en god måte.

Byggeprosjektene ved Ullersmo og Indre Østfold fengsel avdeling Eidsberg har i 2016 vært gjennomført som planlagt både i forhold til kostnader, kvalitet og fremdrift.

I forbindelse med revidert budsjett 2016 ble det bevilget 15 mill. kroner til å prosjektere nytt fengsel i Agder med to avdelinger i Froland og Mandal, herav 3,5 mill. kroner til kriminalomsorgen. KDI har i samarbeid med og Region sørvest levert et ferdig rom- og funksjonsprogram til nytt fengsel i henhold til departementets bestilling.

KDI har i samarbeid med Statsbygg arbeidet videre med standardisering av fengselsbygg. Modell 2015 er videreutviklet gjennom de pågående byggeprosjekter og det er arbeidet videre med standardisering av andre områder og utarbeidet en ny utgave av "rom og funksjonsveileder".

Vurdering av behovet for varetektsplasser

I mange år har en av de aller største utfordringene for kriminalomsorgen vært å stille tilstrekkelig med varetektsplasser tilgjengelig for politi og påtalemyndighet innen de fastsatte frister. I 2016 har kriminalomsorgen for første gang kunnet stille til disposisjon et tilstrekkelig antall varetektsplasser. En oversikt utarbeidet av POD viser at ingen med fengslingskjennelse har blitt løslatt i 2016 som følge av mangel på plass i fengsel. Det er rapportert om flere innsettelser etter 48-timersfristen, men dette har sin årsak i interne forhold i politiet. KDI er noe usikker til om politiets tall for 2016 er helt nøyaktige. Det kan ikke utelukkes at det i enkelttilfeller har forekommet brudd på frister på grunn av manglende fengselsplass.

KDI har for øvrig innskjerpet overfor fengslene at fengslede skal mottas også på kveldstid.

Rapportering om fordeling av soningskø

I tildelingsbrevet til KDI for 2016 er det oppstilt et krav til rapportering om gjennomsnittlig medgått tid i køen, samt en oversikt over dommer fordelt etter antall døgn i køen. Vi viser til orienteringer om arbeidet med en ny rapport i Kompis Booking, som er gitt i styringsmøter med Justisdepartementet i løpet av 2016. Etter planen skulle en slik rapport ha vært klar til bruk før årsskiftet, men det har vist seg at testversjonen har mangler som vi ikke har hatt kapasitet til å utbedre.

Norgerhaven fengsel

2016 var det første ordinære driftsåret for Norgerhaven fengsel i Nederland. Driften av fengselet og samarbeidet med nederlandske myndigheter har forløpt uten betydelige problemer eller alvorlige hendelser.

I løpet av 2016 ble det overført 324 innsatte. Gjennomsnittlig belegg i Norgerhaven fengsel har i 2016 vært på 97,6 %. Rundt to tredjedeler av de innsatte har selv søkt om overføring til Norgerhaven fengsel.

Det er gjennomført 25 charterflyvninger og en transport med rutefly. Det er også i tre tilfeller brukt rutefly for å transportere innsatte i retur til Norge. Samtlige transporter er gjennomført uten uønskede hendelser. Det er i 2016 inngått en avtale mellom KDI og KRUS om at KRUS overtar ansvaret for opplæring av transportmannskaper.

Samarbeidet mellom norsk og nederlandsk ledelse fungerer godt, og de nederlandske tjenestemennene er generelt godt likt av de innsatte. Den norske staben ble styrket med to tjenestemenn; i hovedsak for å kunne håndtere det juridiske og administrative arbeidet.

Det har vært gjennomført to servicetorg med frivillige organisasjoner i løpet av året. I tillegg gjennomfører noen organisasjoner samtaler med innsatte over Skype. Norgerhaven fengsel samarbeider med Sjømannskirken, som mottar et tilskudd for å gi livssynstjenester til innsatte. Kriminalomsorgen samarbeider også med Akershus fylkeskommune, som arbeider med dokumentasjon og praksisattester for innsatte.

Noen nøkkeltall fra perioden 01.09.2015 til 31.12.2017:

Antall vedtak: 1916

Antall ikke funnet egnet for overføring: 1252. Hovedgruppen av de som ikke er funnet egnet er innsatte som er under spesialisthelsebehandling og utgjør 375 personer.

Antall klager etter vedtak i førsteinstans: 261

Antall overføringer etter søknad: 376

Antall overføringer totalt: 622

Antall norske statsborgere som er overført: 120

Kriminalomsorgens transporttjeneste

Kriminalomsorgens transporttjeneste (KTT) utfører, som en prøveordning i region sør, transport/fremstilling av varetektsinnsatte for politiet. Ved ledig kapasitet fremstilles også domsinnsatte. Prosjektet har som hovedmålsetting å frigjøre politiutdannet personell til politioperativt arbeid i distriktene, effektivisere arbeidet med transport av varetektsinnsatte og gi et økt kunnskapsgrunnlag for en eventuell senere overføring av ansvar for transport av varetektsinnsatte fra politiet til kriminalomsorgen i landet for øvrig.

2016 har for KTT i stor grad vært et rent driftsår. I tillegg til transport av varetektsinnsatte, har KTT transportert domsinnsatte og har også startet et eget pilotprosjekt for å avhjelpe EK i Vestfold med stikkprøvekontroller. KTT har også bistått med mannskap i forbindelse med overføringer av innsatte til Norgerhaven fengsel i Nederland. Totalt er det gjennomført 3 627 oppdrag, mot 3 051 oppdrag i 2015. Kapasitetsutnyttelsen som er rapportert inn månedlig har i gjennomsnitt ligget på 74,25 %, mot i underkant av 70 % i 2015.

Vista Analyse gjennomførte i 2016 en evaluering av piloten Evalueringen viste at KTT har levert god kvalitet på tjenestene og dermed vist at kriminalomsorgen kan utføre denne tjenesten på en kvalitativt god måte. Samtidig viste evalueringen at det var behov for å foreta organisatoriske grep for å øke effekten av tjenesten på frigjøring av politiårsverk. På bakgrunn av rapporten arbeides det med en utvidelse av tjenesten inn i Oslo politidistrikt, og en overtakelse av oppgaven med å foreta forkynninger.

Utviklingen når det gjelder personundersøkelse av mindreårig (PUM)

I 2012, 2013, 2014, 2015 og 2016 ble det gjennomført hhv. 209, 227, 237, 352 og 339 PUM. Den markante økningen i antall PUM i 2015 henger sammen med ikrafttredelsene ungdomsoppfølging og ungdomsstraff. Det er krav om at PUM måtte foreligge innen 6 uker eller 42 dager etter at den mindreårige ble mistenkt for kriminalitet. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for kriminalomsorgen i 2015 var 65 dager (9 uker). I 2016 var gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 58 dager (8 uker).

Internasjonalt arbeid

EØS-finansieringsmekanismene/Norway Grants:

KDI har i 2016 videreført arbeidet med EØS-finansieringsmekanismene/Norway Grants, der de overordnede målsetningene er å bidra til å redusere sosiale og økonomiske forskjeller i Europa, samt å styrke det bilaterale samarbeidet mellom Norge og mottakerlandene. KDI er programpartner i Romania, Latvia, Litauen og Polen og samarbeider også med Bulgaria, Tsjekia og Malta. KRUS og til sammen 15 enheter i kriminalomsorgen er prosjektpartnere, og er gjennom dette involvert i prosjektaktiviteter i kriminalomsorgen i disse landene.

Eksempler på resultater fra prosjektsamarbeidet. Litauen og Latvia har kommet godt i gang straffegjennomføring med elektronisk kontroll. Litauen har etablert 4 overgangsboliger. Latvia har ferdigstilt bygging av en ny avdeling i Olaine fengsel. Ny rusmestringsenhet er etablert med en kapasitet på 200 plasser. Romania har ferdigstilt bygging av et humanøkologisk lavsikkerhetsfengsel etter modell av Bastøy fengsel og en ny avdeling i kvinnefengselet i Gherla. Polen har ferdigstilt 178 besøksrom for barn av innsatte.

Ut over dette har flere av de norske prosjektpartnerne vært involvert i en rekke kompetansetiltak og ferdigstilt flere opplæringsprosjekter i 2016,-Stifinneren ved Oslo fengsel har ferdigstilt opplæringen av ansatte ved rusmestringsenheten i Olaine fengsel. Bredtveit fengsel har ferdigstilt opplæring i miljøarbeid for Gherla kvinnefengsel i Romania. Akershus og Rogaland friomsorgskontorer har ferdigstilt opplæring for styrket straffegjennomføring i samfunnet i Polen, Tsjekia og Romania. KRUS har ferdigstilt flere opplæringstiltak og/eller modernisering av fengselsbetjentutdanning i Polen, Romania, Latvia og Litauen.

Russland:

Selv med et politisk kjølig klima mellom Norge og Russland som følge av Russlands folkerettsstridige annektering av Krim og den påfølgende sanksjonspolitikken, har

samarbeidet på det kriminalomsorgsfaglige området blitt opprettholdt. Alle planlagte aktiviteter i 2016 ble gjennomført. Et nytt arbeidsprogram for 2017 – 2019 ble signert av direktørene for norsk og russisk kriminalomsorg i desember 2016

Internasjonale besøk:

Gjennom prosjektsamarbeidet har de involverte enhetene og KRUS hatt hyppig reisevirksomhet. KDI har koordinert internasjonale besøk til enhetene og ifølge vår oversikt har det vært 95 (28 nasjonaliteter) internasjonale besøk som involverer 150 enhetsbesøk. Av disse er 27 besøk direkte knyttet til prosjektsamarbeidspartnere med 59 enhetsbesøk.

Bruken av FOU-midler

Justis- og beredskapsdepartementet tildelte totalt 300 000 kroner av de tilgjengelige midlene for Forskning og utvikling over Statsbudsjett, kap. 400, post 23 til et forskningsprosjekt ved Kriminalomsorgens utdanningscenter KRUS om "Tilbakefall til kriminalitet – forskjeller mellom straffegjennomføringsformer". Studien er inndelt i to faser, hvor Fase 1 tar sikte på å bygge opp en større database med informasjon om klienter som gjennomfører straff i ulike former. Hensikten er å forsøke å belyse i hvilken grad eventuelle forskjeller i sammensetningen av domfelte i de ulike gjennomføringsformene kan forklare eventuelle resultatforskjeller når det gjelder residiv, herunder forskjeller som har inntrådt over tid. Fase 2 i prosjektet vil forsøke å belyse om de valgte gjennomføringsformene bidrar til redusert residiv, og i så fall prøve å identifisere hva det er ved tiltakene som bidrar til reduksjonen, og eventuelt hvor mye.

Den endelige beslutning om tildeling av midler kom i juni 2016, og det ble besluttet å utsette oppstarten til 2017 og søke om overføring av midlene til neste år.

Vold og trusler mot ansatte

Det har vært en urovekkende utvikling i antall meldte avvik vedrørende vold og trusler mot ansatte i kriminalomsorgen. I perioden 01.01-31.12.2016 er det registrert 1366 avvik. I avvikskategorien er det registrert både vold og trusler fra innsatte mot ansatte, vold mellom innsatte og det er et antall avvik som er registrert i feil avvikskategori.

Tallet for 2016 viser antall registrerte avvik i avvikskategorien.

2011	2012	2013	2014	2015	2016
368	406	521	508	801	1366

Det er en økning i antallet registrerte avvik fra 2014. Bakgrunnen for økningen kan ikke utelukkende tilskrives en økning i antallet hendelser der ansatte blir utsatt for trusler eller vold, men må også sees i det perspektivet at det i flere regioner og enheter arbeides aktivt for å få opp registreringsbevissthet.

Det er mot slutten av 2016 iverksatt et større prosjekt i samarbeid med tjenestemannsorganisasjonene der det vil bli arbeidet med tiltak som kan styrke kvaliteten på

tallmaterialet på området, våre analyser av situasjonen, det forebyggende arbeid og arbeidet etter hendelser.

Samlet vurdering av resultater, måloppnåelse og ressursbruk i 2016

Etter en samlet vurdering er KDI fornøyd med resultater og måloppnåelse i 2016, sett i forhold til ressursbruken. Kriminalomsorgen har hatt en høy kapasitetsutnyttelse både av plasser i fengsel og på EK, og har dessuten gode resultater når det gjelder bruk av straffegjennomføring etter strgfjl § 12 og soningsoverføringer. Soningskøen er vesentlig redusert, og kriminalomsorgen har klart å stille varetektsplasser til disposisjon for politiet. På andre områder oppnår ikke kriminalomsorgen resultatkravene, men kan vise til en positiv utvikling, som gir grunnlag for en økt grad av måloppnåelse i 2017.

Ressursbruken har vært effektiv. Kriminalomsorgen har klart å møte et effektiviseringskrav som har kommet i tillegg til tilsvarende krav gjennom flere år, og har oppnådd budsjettbalanse.

DEL 4 STYRING OG KONTROLL AV VIRKSOMHETEN

Overordnet vurdering av styring og kontroll i virksomheten

Kriminalomsorgen bruker mål- og resultatstyring som grunnleggende styringsprinsipp. Vi viser til gjennomgangen av resultatene i Del 3.

Det gjennomføres styringsmøter med regiondirektørene og direktøren for KRUS for å gjennomgå de tertialvise resultatrapportene. Videre skjer styringsdialogen med regiondirektørene og direktøren for KRUS i månedlige etatsledermøter, et årlig utvidet etatsledermøte (der den samlede ledelsen i regionkontorene deltar), og en årlig enhetsledersamling der ledelsen i regionkontorene samt alle enhetsledere i kriminalomsorgen deltar.

Direktoratet utarbeidet i 2014 en instruks for regionene som ble ferdigstilt ved inngangen til 2015. Instruksen bygger på Justis- og beredskapsdepartementets instruks til KDI.

Risikostyring er en del av KDIs virksomhetsstyring, og er samordnet med styringsdialogen.

Videre har kriminalomsorgen bygget opp et internkontrollsystem (KIKS) som omfatter alle vesentlige områder av virksomheten. Dette systemet følges opp kontinuerlig. Dette innebærer blant annet å påse at all relevant dokumentasjon legges inn i KIKS, og at denne kvalitetssikres og oppdateres.

Oppfølging av revisjonsmerknader fra Riksrevisjonen

KDI mottok brev fra Riksrevisjonen (RR) 30.5.2016 om revisjon av regnskapet og budsjett disponeringen for 2015. RRs revisjon konkluderte som følger:

Årsregnskap, jf. revisjonsberetning

Etter Riksrevisjonens mening gir KDIs årsregnskap i det alt vesentlige et dekkende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger, inntekter og utgifter i 2015 og av mellomværende med statskassen per 31. desember 2015, i samsvar med regelverk for statlig økonomistyring.

Disponering av bevilgningene jf. revisjonsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til ISSAI-ene, er vi ikke kjent med forhold som tilsier at virksomhetens disponering av bevilgningene er i strid med administrativt regelverk for statlig økonomistyring.

Riksrevisjonen har ikke revidert saksforhold som berører virksomheten og har følgelig ingen merknader til de øvrige disposisjonene.

KDI har iverksatt en rekke tiltak for å sikre regnskap og budsjett disponering. KDI gjennomførte i 2015 organisatoriske endringer på området lønn og regnskap. En internrevisjon i KDI/kriminalomsorgen vil komme på plass i 2017. Samlet gir disse tiltakene økt kontroll og mer ressurser, i tillegg til at KDI har opparbeidet erfaringer i samarbeidet med DFØ. KDI forventer at KDIs regnskap for 2016 godkjennes.

Oppfølging av merknader fra Sivilombudsmannen

Sivilombudsmannens forebyggingsenhet mot tortur og umenneskelig behandling ved frihetsberøvelse har i 2016 gjennomført besøk ved Stavanger fengsel, Drammen fengsel, Vadsø fengsel og Bredtveit fengsel. Datoen for besøkene ble ikke varslet på forhånd. På bakgrunn av besøkene har forebyggingsenheten gitt anbefalinger. Noen av forholdene som kan trekkes frem fra rapportene er at det blir påpekt at kvinnelige innsatte skal holdes fysisk adskilt fra mannlige innsatte, at det mangler toalett og dusj på en del celler, at en svært høy andel av innsatte tilbringer mindre enn åtte timer utenfor cellen sin per dag og at tolk benyttes for lite. Når det gjelder forebyggingsenhetens stadige henvisning til at en svært høy andel innsatte tilbringer mindre enn åtte timer utenfor cellen pr. dag, har kriminalomsorgen bemerket at dette ikke er et krav i henhold til gjeldende lov og regelverk.

Ved Vadsø fengsel var et av hovedfunnene at fengselsledelsen, betjentene og helsetjenesten synes å arbeide godt for å ivareta den enkeltes sikkerhet og deres grunnleggende behov. Et klart flertall av de innsatte gav de ansatte svært gode tilbakemeldinger.

Rapporter fra forebyggingsenheten oversendes rutinemessig samtlige regioner og enheter, med pålegg om å vurdere behov for endringer. Prinsipielle spørsmål som reises av forebyggingsenheten tas videre opp i etatsledermøtene for koordinering.

KDI er bare kjent med at Sivilombudsmannen har overprøvd kriminalomsorgen i en enkeltsak i 2016.

Arbeidet med IKT-sikkerhet

Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) er Norges ekspertorgan for informasjons- og objektsikkerhet, og det nasjonale fagmiljøet for IKT-sikkerhet. NSM har utarbeidet en anbefaling som inneholder ti viktige tiltak mot IKT-angrep. Fire av disse tiltakene anses å være de mest effektive, og disse er implementert fra før i kriminalomsorgen. Kriminalomsorgen støtter seg på arbeidet til NSM og deres anbefalinger. I 2016 har kriminalomsorgen prioritert arbeidet med å beskytte organisasjonen mot IKT-angrep, blant annet ved å implementere ny sikkerhetsinfrastruktur.

Likestilling

Kriminalomsorgen har som mål å oppnå en kvinneandel i lederstillinger på 40 %. Kriminalomsorgens høyskole og utdanningscenter (KRUS) har oppfylt dette målet i 2016.

Når det gjelder andel kvinnelige ansatte for øvrig uniformert personell har 2 av 5 regioner oppnådd målet om minimum 40 % i 2016. Blant de som har fått tilbud om aspirantstilling ved opptaket i 2016 er det 51,4 prosent menn og 48,6 prosent kvinner.

	Andel kvinnelige ledere	Andel kvinnelige ansatte - øvrig uniformert personell
Region nord:	28,57 %	37,10 %
Region øst:	31,00 %	41,00 %
Region vest:	30,20 %	41,20 %
Region sør:	33,00 %	38,60 %
Region sørvest:	23,00 %	37,00 %
KRUS:	71,00 %	
KDI:	37,50 %	

Lærlinger

Kriminalomsorgen har tilsatt 2 lærlinger i 2016. En region har en lærling innen tømrerfaget, og KDI har en lærling innen kontor- og administrasjonsfaget.

Sentrale fakta om personellmessige forhold

Tabell 3: Sykefravær

	Sykefravær totalt					
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Alle totalt	8,4 %	8,5 %	8,4 %	8,3 %	8,5 %	7,5 %
Ledelse	7,4 %	6,8 %	5,8 %	6,3 %	7,6 %	5,8 %
Straffegjennomføring	8,9 %	8,8 %	9,0 %	8,7 %	8,5 %	8,1 %
Administrasjon	7,2 %	8,6 %	7,9 %	8,0 %	7,5 %	6,1 %
Arbeidsdrift	8,1 %	8,2 %	8,1 %	8,1 %	9,9 %	7,9 %
Transporttj.	-	-	-	0,9 %	1,9 %	4,1 %
Udefinert	11,4 %	3,4 %	0,2 %	0,0 %	0,0 %	0,0 %

Det totale sykefraværet i 2016 er på 7,5 %, og er en gledelig nedgang sammenlignet med foregående år. Nedgangen skyldes en reduksjon i langtidsfraværet med ett prosentpoeng fra 5,6 % i 2015 til 4,6 % i 2016. Korttidsfraværet er stabilt på 2,9 %.

DEL 5 VURDERING AV FREMTIDSUTSIKTER

På flere områder er kriminalomsorgen gitt bedre forutsetninger for å løse samfunnsoppdraget. Det er blant annet gjennomført et omfattende vedlikehold ved flere fengsler, og det bygges nye fengselsplasser til erstatning for utdatert bygningsmasse ved Oslo fengsel. Vi står også foran en større utbygging av fengselskapasitet i Agder. Videre er det bevilget midler til etablering av flere EK-plasser. Dette gir muligheter for å ha en riktig kapasitetsutnyttelse, unngå oversitting i politiarrest og øke straffegjennomføring i samfunnet. Soningskøen er nå i praksis borte, og dette vil på sikt gi muligheter for en lavere kapasitetsutnyttelse, som vil gi bedre muligheter for et tilpasset innhold i straffegjennomføringen og bedre arbeidsforhold for de tilsatte.

Det ligger imidlertid enkelte store utfordringer foran oss. Kriminalomsorgens IKT-struktur er utdatert, og det er grunn til å anta at behovet for et nytt etatssystem vil bli ytterligere merkbart i årene fremover, i takt med den teknologiske utviklingen i samfunnet for øvrig.

Det vil også framover være viktig å ha særskilt oppmerksomhet rundt risiko for radikaliserings som kan lede til voldelige ekstremisme.

Det har i 2016 vært en økning i antall registrerte avvik innen vold og trusler. Forebygging, avdekking og oppfølging av slike hendelser er en prioritert oppgave framover.

Våre beregninger viser at kriminalomsorgen de siste årene er pålagt nye oppgaver og budsjettkutt som samlet utgjør godt over 150 mill kr. Årlige effektiviseringskrav vil på sikt kunne påvirke den faglige kvaliteten på det arbeidet som kriminalomsorgen gjør for å forebygge ny kriminalitet. Det vil også kunne påvirke straffegjennomføringskapasiteten. En

økt fullmakt for KDI til å gjennomgå strukturelle og organisatoriske endringer i kriminalomsorgen vil være et bidrag til å utnytte de til enhver tid tildelte rammer best mulig.

DEL 6 – ÅRSREGNSKAP

Ledelseskommentar årsregnskapet 2016

Formål

Kriminalomsorgsdirektoratet (KDI) ble skilt ut fra Justis- og beredskapsdepartementet (JD) i 2013 og er underlagt Justis- og beredskapsdepartementet (JD). KDI er et ordinært statlig forvaltningsorgan som fører regnskap etter kontantprinsippet, slik det fremgår av prinsippnoten til årsregnskapet. Kriminalomsorgen er det siste leddet i straffesakskjeden. Etaten skal sørge for at domfelte gjennomfører straff og stiller varetekstplasser til disposisjon for politiet. Straffen skal gjennomføres på en måte som tar hensyn til formålet med straffen, som motvirker nye straffbare handlinger, som er betryggende for samfunnet og som sikrer domfelte tilfredsstillende forhold under straffegjennomføringen. Årsregnskapet utgjør del 6 i årsrapporten fra KDI.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og krav i JDs instruks for KDI. Jeg mener regnskapet gir et dekkende bilde av direktoratets disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld. Detaljert rapportering på alle poster presenteres i regnskapsrapporten, som er et eget vedlegg til årsrapporten.

Vurdering av vesentlige forhold

Kommentarer til bevilgningsrapporten:

Kapittel 430 Kriminalomsorgsdirektoratet, post 01 driftsutgifter:

I 2016 har KDI samlet disponert tildelingen på utgiftssidens post 01 tilsvarende 4 181,7 millioner kroner, og har i tillegg en tillatelse til å belaste kapittel 440 post 01 med inntil 41,5 millioner kroner og kapittel 118 med inntil 1,94 mill kroner. KDI disponerer totalt bevilgninger på 6 budsjettposter.

Mindreforbruket for kapittel 430, post 01 driftsutgifter ble 68,3 millioner kroner når merinntekter er medregnet. Dette betyr at utnyttelsesgraden på post 01 har vært 98,5 prosent. KDI har søkt om å få overført mindretutgiften til 2017.

I påvente av en eventuell omorganisering av etaten ble det inngått en avtale mellom de sentrale parter om å ha midlertidighet i stillinger innen administrasjon og ledelse i kriminalomsorgen. Midlertidigheten og/eller stillingsstopp har gitt betydelige innsparinger i lønnsutgifter. Det foreligger også noen forskyvninger av kostnader med konsekvenser for 2017: Deler av mindreforbruket på posten skyldes at ikke alle utgifter til kjøp av fengselsplasser i Nederland ble belastet regnskapet i 2016, disse utgiftene kommer til utbetaling i 2017. Deler av lønnsoppgjøret 2016 kommer dessuten til utbetaling i første halvår 2017 og forklarer noe

av mindreforbruket. KDI vil søke om å få overført mindreforbruket til å dekke disse forsinkede utgiftene i 2016.

Kapittel 430, post 45 større utstyrsanskaffelser, kan overføres:

Samlet disponibel tildeling var 62,8 millioner kroner og posten har et mindreforbruk på 23,7 millioner kroner. Mindreforbruket skyldes at anskaffelser av inventar og utstyr til nye fengselsplasser ved Ullersmo fengsel og Indre Østfold fengsel, avdeling Eidsberg hovedsakelig blir belastet i 2017. Planlagt ferdigstilling av plassene er 1. april 2017 og det var på forhånd vanskelig å forutsi om utgiftene ville påløpe i 2016 eller 2017.

Mottatte belastningsfullmakter:

KDI har mottatt to belastningsfullmakter fra Politidirektoratet (POD) på til sammen 41,5 millioner kroner på kap. 440, post 01, jf. bevilgningsrapport. Det er benyttet 37,9 millioner kroner av fullmakten. KDI har mottatt en belastningsfullmakt fra Utenriksdepartementet på 1,94 millioner kroner på kap 118, post 01. Det er benyttet 1,93 millioner kroner av fullmakten.

Avgitte belastningsfullmakter:

KDI har gitt Statsbygg to belastningsfullmakter på 2,115 millioner kroner på kap. 430, post 01, jf. bevilgningsrapport. Det er benyttet 2,080 millioner kroner av fullmakten.

Mellomværende med statskassen:

Mellomværende med statskassen utgjorde per 31.12.2016 89,4 millioner kroner. Oppstillingen av artskontorapporteringen viser hvilke eiendeler og gjeld mellomværende består av.

Statens kapitalregnskap:

Kriminalomsorgsdirektoratet står oppført med kapitalposter i statens kapitalregnskap under oppstilling av bevilgningsrapportering som er vedlagt.

Kommentarer til artskontorrapporten

Artskontorrapporten viser at driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet utgjorde 4 403 mill. kroner. Utbetalinger til lønn utgjorde 2 829 mill. kroner. Lønnsandel av driftsutgiftene utgjorde 64,3 %. Driftsutgiftene utgjorde 1 573 mill. kroner eller 35,7 %. Den største driftsutgiften for kriminalomsorgen er husleie som utgjør 1 011 mill. kroner eller 64,3 prosent av andre utbetalinger til drift, jf. opplysninger i note 3.

Note 6 viser innsattes uoppgjorte konti ved løslatelse som nå er riktig postert i statsregnskapet for 2016.

Mellomværende med statskassen utgjorde pr. 31.12.2016: -89, 439 millioner kr. Oppstillingen av artskontorapporteringen viser hvilke eiendeler og gjeld mellomværende består av, jf. note 8. Forskjellen på annen kortsiktig gjeld på 90,463 millioner kroner skyldes nye regler for å oppgi leverandørbeholdning i 2016. Det vises til vedlagte årsrapport 2016 fra Agresso for en nærmere oversikt over bevilgningsrapport og artskontorrapport med tilhørende noter.

Revidert nasjonalbudsjett - prosjektering av fengsel i Agder

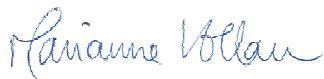
Kriminalomsorgsdirektoratet (KDI) er i tillegg til tildelingsbrev nr. 2 2016 tildelt 3,5 mill. kroner til prosjektering av fengsel i Agder. Prosjekteringsmidlene er ført som eget prosjekt (4034 Prosjektering Agder). KDI og Kriminalomsorgen region sørvest har benyttet i underkant av 1,5 mill av tildelingen i 2016.

Midlene har hovedsakelig gått til lønn (1,2 mill), reisekostnader (0,24 mill) og IKT-utstyr (37 000 kr).

Revisjon

Riksrevisjonen er ekstern revisor og bekrefter årsregnskapet for KDI. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert men forventes å foreligge i løpet av andre kvartal 2017.

Lillestrøm, 13. februar 2017

Marianne Vollan
direktør

Prinsippnote til årsregnskapet 2016

Årsregnskap for Kriminalomsorgsdirektoratet er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av november 2015 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av eget departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "*Netto rapportert til bevilgningsregnskapet*" er lik i begge oppstillingene.

Kriminalomsorgsdirektoratet er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger kriminalomsorgen står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som kriminalomsorgen har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet som kriminalomsorgen har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva

Kriminalomsorgsdirektoratet har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser kriminalomsorgen står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorrapporteringen viser regnskapstall kriminalomsorgen har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Kriminalomsorgsdirektoratet har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.